-2 a ceremony performed on first eating the new rice. -अम्बु *n.* fresh water. -अहः the first day of a fortnight. -इतर *a.* old; न च योगविधेर्नवेतरः स्थिरधीरा परमात्मदर्शनात् (विरराम); R. 8. 22. -उद्धृतम् fresh butter. -ऊढा, -पाणिग्रहणा 1 a newly married woman, a bride; आस्तां मानसतुष्टये सुकृतिनां नीतिर्नवोढेव वः H. 1. 185. Bh. 1. 4; नवपाणिग्रहणां वधूमिव (सदयं बुभुजे) R. 8, 7. -2 a kind of heroine (in dramas); "लज्जाभरपराधीनरतिर्नवोढा"; बलान्नीता पार्श्वं मुखमनुमुखं नैव कुरुते, धुनाना मूर्धानं क्षिपति वदनं चुम्बनविधौ। हृदि न्यस्तं हस्तं क्षिपति गमनारोपितमना, नवोढा वोढारं रमयति च सन्तापयति च ॥ Ras. M. -कारिका, -कालिका, -फलिका 1 a woman newly married. -2 a woman in whom menstruation has recently commenced. -छात्रः a fresh student, novice, tyro. -द्वीपः N. of a place (modern Nuddea, at the confluence of भागीरथी and जलङ्गी). -नी *f.*, -नीतम् fresh butter; अहो नवनीतकल्पहृदय आर्यपुत्रः M. 3. दुग्धोत्थं नवनीतं तु चक्षुष्यं रक्तपित्तनुत् Āyurveda. °धेनुः A cow made of butter, fit to be offered to a Brahmaṇa. -नीतकम्, -नीतजम् 1 clarified butter. -2 fresh butter. -पाठकः a new teacher. -प्रसूता a woman who has lately brought forth (a child). -प्राशनम् eating of new rice. -मल्लिका, -मालिका a kind of jasmine. -यज्ञः an offering of the first fruits of the harvest. -यौवनम् fresh youth, bloom or prime of youth. (-ना) a young woman. -रजस् *f.* a girl who has recently menstruated. -वधूः, -वरिका 1 a newly-married girl. -2 a daughter-in-law. -वल्लभम् a kind of sandal. -वस्त्रम् new cloth. -शस्यम् the first fruits of the year's harvest. -शशिभृत् *m.* an epithet of Śiva; रक्षाहेतोर्नवशशिभृता वासवीनां चमूनामत्यादित्यं हुतवहमुखे संभृतं तद्धि तेजः Me. 45. -श्राद्धम् a श्राद्ध performed on odd days after death *i. e.* on the third, fifth, seventh, ninth, eleventh. -सारः a kind of Āyurvedic decoction; नवसारो भवेच्छुद्धश्चूर्णतोयैर्विपाचितः। दोलायन्त्रेण यत्नेन भिषग्भिर्योगसिद्धये॥ Vaidyachandrikā. -सूतिः *f.*, -सूतिका 1 a milch-cow. -2 a woman recently delivered.

नवता, -त्वम् Freshness, novelty; क्षणे क्षणे यन्नवतामुपैति तदेव रूपं रमणीयतायाः Śi. 4. 17.

नवनम् The act of praising or extolling.

नवीकृ 8 U. 1 To make new, renew, revive. -2 To refresh.

नवीन, नव्य *a.* 1 New, fresh, recent नवीननीरदश्यामं रक्तपङ्कजलोचनम् Brav. P. 2. 16; 3. 36. -2 Modern.

नवीभावः Becoming new, renovation.

नवन् *num. a.* (always pl.). Nine; नवतिं नवाधिकाम् R. 3. 69; see comp. below. (At the begining of comp. नवन् drops its final न्). -Comp. -अङ्गः a kind of Āyurvedic mixture; विश्वामृताब्दभूनिम्बैः पञ्चमूलीसमन्वितैः। कृतः कषायो हन्त्याशु वातपित्तोद्भवं ज्वरम् Vaidyakam. -अशीतिः *f.* eighty-nine. -आर्चिस् *m.*, -दीधितिः the planet Mars. -कपालः (नवकपालेषु संस्कृतः) a cake-offering prepared and presented on nine potsherds; Ait. Br. 1. 15; -कृत्वस् *ind.* nine times. -ग्रहाः *m.* (pl.) the nine planets. (the sun, the moon, 5 planets, राहु and केतु); see under ग्रह. -ग्व nine-fold, consisting of nine. -चण्डिका *f.* the nine चण्डिकाs (शैलपुत्री, ब्रह्मचारिणी, चन्द्रघण्टा, कूष्माण्डा, स्कन्दमाता, कात्यायनी, महागौरी, कालरात्रि, सिद्धिदा); Chaṇḍī Pāṭha. -चत्वारिंश *a.* forty-ninth. -चत्वारिंशत् *f.* forty-nine. -छिद्रम्, -द्वारम् the body (having nine apertures; see ख). नवद्वारे पुरे देही नैव कुर्वन् न कारयन् Bg. 5. 13. -त्रिंश *a.* thirty-ninth. -त्रिंशत् *f.* thirty-nine. -दश *a.* nineteenth. -दशन् (pl.) nineteen. -दुर्गा Durgā in her nine forms. *i. e.* (कुमारिका, त्रिमूर्ति, कल्याणी, रोहिणी, काली, चण्डिका, शांभवी, दुर्गा, भद्रा). -धातु *m.* Nine metals; हेमताराराकनागाश्च ताम्ररङ्गे च तीक्ष्णकम्। कांस्यकं कान्तलोहं च धातवो नव कीर्तिताः॥ -नवतिः *f.* ninety-nine. -निधि *m.* (pl.) the nine treasures of Kubera. *i. e.* महापद्मश्च पद्मश्च शङ्खो मकरकच्छपौ। मुकुन्दकुन्दनीलाश्च खर्वश्च निधयो नव॥ -पञ्चमम् an inauspicious combination of ग्रहs a particular type of राशिकूट; पाणिग्रहो यदि भवेन्नवपञ्चमर्क्षे सन्तानहानिमतुलां मुनयो वदन्ति Jyotistattvam. -पञ्चाश *a.* fifty-ninth. -पञ्चाशत् *f.* fifty-nine. -रत्नम् 1 the nine precious jewels; *i. e.* मुक्तामाणिक्यवैदूर्यगोमेदा बज्रविद्रुमौ। पद्मरागो मरकतं नीलश्चेति यथाक्रमम्॥ -2 'the nine gems' or poets at the court of king Vikramāditya:— धन्वन्तरिक्षपणकामरसिंहशङ्कुवेतालभट्टघटकर्परकालिदासाः। ख्यातो वराहमिहिरो नृपतेः सभायां रत्नानि वै वररुचिर्नव विक्रमस्य॥ -रसाः *m.* (pl.) the nine sentiments in poetry; see under अष्टरस and रस also. -रात्रम् 1 a period of nine days. -2 the first nine days of the month of Āśvina held sacred to Durgā. -विंश *a.* twenty-ninth. -विंशतिः *f.* twenty-nine. -विध *a.* nine-fold, of nine kinds or sorts. °अन्नानि *n.* (pl.) = सूप, शाक, मिष्टान्न, जेमन (ओदनादि), उपदंश (मूलकादि), वितदंश (pickles etc.), सन्धान (मद्यादि), रोचन (pickled raw fruit, Mar. कोशिंबीर), व्यञ्जन (flower boiled in buttermilk etc.). -व्यूहः an epithet of Viṣṇu. -शतम् 1 one hundred and nine. -2 nine hundred. -शक्तिः *m.* N. of Viṣṇu or Śiva. -शक्तयः *f.* (pl.) nine शक्तिs *i. e.* प्रभा, माया, जया, सूक्ष्मा, त्रिशुद्धा, नन्दिनी, सुप्रभा, विजया, सिद्धिदा. -शायकः N. given to nine inferior tribes; they are:— गोपो माली तथा तैली तन्त्री मोदकबारुजी। कुलालः कर्मकारश्च नापितो नवशायकाः॥ Parāśara. -षष्टिः *f.* sixty-nine. -सप्ततिः seventy-nine. -सरः, -रम् a kind of ornament consisting of nine pearls.

नवक *a.* consisting of nine. -कम् The aggregate of nine.

नवत *a.* (-ती *f.*) Ninetieth. -तः 1 An elephant's painted housings. -2 A woollen cloth, blanket. -3 A cover, wrapper in general.

नवतिः *f.* Ninety; नवनवतिशतद्रव्यकोटीश्वरास्ते Mu. 3. 27; R. 3. 69.

नवतिका 1 Ninety. -2 A paint-brush (said to contain 90 hairs).

नवधा *ind.* In nine ways, ninefold.